

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ МОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ У ПИСЬМІ

У статті розглядаються два основних підходи до навчання студентів письма: підхід із зосередженням на продукті та підхід із зосередженням на процесі написання; описуються характерні відмінності між ними. Автор пропонує розробку фрагменту заняття з практики усного і писемного мовлення для студентів старшого етапу навчання на основі поєднання обох підходів.

Ключові слова: навчання письму, іншомовна компетентність у письмі, студенти мовних факультетів, підходи до навчання письма, фрагмент заняття.

Постановка проблеми. Письмо є важливим фактором розвитку культури і освіти, засобом зберігання інформації, надійним способом міжкультурної взаємодії людей, продукування нового знання, самовираження особистості, інтелектуального збагачення і розвитку особистості, важливою умовою розвитку абстрактного мислення людини [3]. Тривалий час у методиці навчання іноземних мов письмо розглядалося як засіб навчання. Сьогодні значущість цього виду мовленнєвої діяльності не піддається сумніву і у чинній шкільній програмі підкреслюється, що письмо є метою і важливим засобом навчання іноземної мови.

Аналіз актуальних досліджень. Письмо – це продуктивний вид мовленнєвої діяльності. Сформованість іншомовної компетентності у письмі забезпечується сформованими у того, хто пише, навичками та вміннями письма та писемного мовлення. Питання навчання письма англійською мовою у своїх публікаціях розглядали Н. Глушаниця [1], Н. Дичка [2], Л. Мазунова [3] та ін., які вказують на недостатність розроблених методик навчання письма у вищих навчальних закладах.

Мета статті полягає у розгляді основних підходів до навчання письма та розробці фрагменту заняття з практики усного та писемного мовлення для

студентів старшого етапу навчання факультету іноземної філології, що базується на поєднанні підходів навчання письму як продукту (a product approach) і процесу (a process approach).

Виклад основного матеріалу. Існує кілька підходів до навчання письма на заняттях з англійської мови вибір яких залежить від особливостей студентської аудиторії, типів текстів, системи навчання тощо. У методичній літературі можна виокремити два основних підходи до навчання письму: підхід, що націлений на кінцевий продукт, та підхід, що зосереджується на процесі написання [4].

За традиційного підходу до навчання письма, який орієнтується на кінцевий продукт, студентів заохочують наслідувати текст-зразок, що подається і аналізується з самого початку. Схема такого підходу включає чотири стадії: 1) текст-зразок зачитується і потім вказуються його основні елементи. Наприклад, при написанні офіційного листа увага привертається до важливості розподілу тексту листа на абзаци та до особливостей мови ділового спілкування; 2) студенти практикуються у відтворенні виділених елементів під контролем викладача зазвичай у формі індивідуальної роботи. Наприклад, студенти можуть тренуватися у вживанні лексико-граматичних структур притаманних діловому листуванню типу: «I would be grateful if you would...»; 3) стадія організації ідей. Прихильники цього підходу вважають, що організація ідей є важливішою ніж самі ідеї, і такою ж важливою як і контроль над вжитою мовою; 4) кінцевий результат організації навчального процесу. На основі умінь, структур, словникового запасу, котрим їх навчили, студенти завершують завдання, тобто створюють кінцевий продукт, демонструючи на що вони здатні як компетентні користувачі мови.

За підходу із зосередженням на процесі написання акцент ставиться на різноманітних видах діяльності під час заняття, спрямованих на розвиток умінь використання мови, таких як метод мозкового штурму, групове обговорення, переписування чорнових варіантів роботи. За такого підходу кількість стадій може варіюватися, проте зберігається така їх послідовність: 1) узагальнення

ідей на основі методу мозкової атаки чи групового обговорення. Під час цієї фази викладач залишається у тіні, при потребі допомагає подолати мовні проблеми, таким чином не перешкоджаючи студентам напрацьовувати ідеї; 2) студенти розширюють ідеї у вигляді заміток, роблять висновки щодо їхньої якості та важливості; 3) студенти упорядковують ідеї за допомогою схем, графіків, діаграм. Ця стадія допомагає унаочнити взаємозв'язок між ідеями і таким чином допомагає структурувати текст; 4) написання першого чорнового варіанту у парній чи груповій роботі; 5) обмін чорновими роботами та їх прочитання; 6) удосконалення перших чорнових варіантів на основі відгуків одногрупників про роботу; 7) написання прикінцевого варіанту; 8) обмін і прочитання робіт, можливе написання письмових відгуків чи відповідей.

Останній підхід подібний до проблемного навчання у тому змісті, що студентам надається значна свобода в межах виконання завдання. Проте, це ні в якому разі не означає, що нехтується важливість кінцевого продукту (прикінцевого варіанту тексту). Мета полягає в отриманні якомога кращого продукту. За таких обставин різниця між двома описаними підходами полягає у тому, що за підходу із зосередженням на процесі написання кінцевий продукт не є визначеним наперед як у підході із зосередженням на продукті.

Нижче ми пропонуємо розробку фрагменту заняття з формування умінь писемного мовлення, що базується на поєднанні обох підходів.

Teaching Writing Skills. This lesson is designed to make students learn how to work on writing collaboratively with the emphasis on creative process and not exclusively on end product. Brainstorming and discussion will supply students with ideas well enough to write an essay without referring to any other source. Usually such writing tasks are given to students as a home assignment and this time the stress is laid more on the process of writing.

A writing lesson is made for the 4th Year students at the foreign languages department who are in their last year of studies to gain their Bachelor's Degree. They are all Ukrainians and English is their major. It took 50 minutes of the usual 80-minute-period. The brainstorming part of the lesson helps students to share their ideas

and information about the books they read. Sometimes students are not willing to exchange their works with their fellow students because of the embarrassment they may feel on account of their possible mistakes. They need to bear in mind that their first drafts may not be ideal ones; they may contain some spelling mistakes or mistakes of some other kinds. They should remember that they can all learn from each other's mistakes and this is a key part of peer editing. It also helps to edit their own work more effectively in the future. The more important thing here is to achieve the communicative purpose that is to logically organize and to structure their works. It is important to make students know the difference between different types of discursive essays and be able to write them down.

Aims of a segment of a lesson: to develop students' writing skills on the theme *Books and Reading*; to review a typical structure of an essay.

Lesson description

Name of stage	Aim of stage	Time	Interaction (T>S; S>S)	Procedure
Generating ideas by brainstorming and discussion	To find out reasons for reading	8 min	T>S; S>S	Think over and answer the questions: Do you read books? Which book have you recently read? What is it about? Does your friend read books? Do you know what he reads for? Discuss it with your partner.
Extending ideas into note form	To reflect on the ideas they suggested	3 min	T>S; S>S	Make notes of your own ideas as well as your partner's about the reasons for people to read books.
Organizing ideas	To make the hierarchical relationship of ideas more	7 min	T>S; S>S	Let's list the reasons why people read on the blackboard beginning with the most grounded one. The most widely spread reason for

	obvious			reading is... because... Then comes...										
Structuring an essay	To review a typical structure of an essay	2 min	S>S; T>S	<p>Please discuss with your partner the following questions concerning the structure of an essay:</p> <p>What are the main parts of an essay?</p> <p>What is the function of an introduction?</p> <p>How many paragraphs may the body contain?</p> <p>What is the typical composition of a paragraph?</p> <p>What is a topic sentence?</p> <p>What is the function of a concluding paragraph?</p> <p>What transitional devices are used to link paragraphs? Now have a look at the table and compare your ideas with the given structure:</p> <div data-bbox="874 1384 1422 1890" data-label="Diagram"> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Essay outline</th> <th>Paragraphs</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Introduction</td> <td>Orientate the reader Identify the focus/purpose Outline scope State thesis</td> </tr> <tr> <td rowspan="3">Body</td> <td>Topic sentence 1 Supporting details Concluding sentence 1</td> </tr> <tr> <td>Topic sentence 2 Supporting details Concluding sentence 2</td> </tr> <tr> <td>Topic sentence 3 and so on Supporting details Concluding sentence 3</td> </tr> <tr> <td>Conclusion</td> <td>Restate thesis Summarise argument</td> </tr> </tbody> </table> </div> <p>This time let's share our knowledge on how to structure your writing task together as a whole group.</p>	Essay outline	Paragraphs	Introduction	Orientate the reader Identify the focus/purpose Outline scope State thesis	Body	Topic sentence 1 Supporting details Concluding sentence 1	Topic sentence 2 Supporting details Concluding sentence 2	Topic sentence 3 and so on Supporting details Concluding sentence 3	Conclusion	Restate thesis Summarise argument
Essay outline	Paragraphs													
Introduction	Orientate the reader Identify the focus/purpose Outline scope State thesis													
Body	Topic sentence 1 Supporting details Concluding sentence 1													
	Topic sentence 2 Supporting details Concluding sentence 2													
	Topic sentence 3 and so on Supporting details Concluding sentence 3													
Conclusion	Restate thesis Summarise argument													

Writing the first draft	To present one's ideas in a written form	15 min	S	Now you have 15 minutes to recommend a friend (who does not read much) a book which you have recently read in a form of an informal e-mail. Try to encourage your friend to spend more time reading. You should write at least 120 words. Remember, that an answer more than 10 % above or below the limits will usually be penalized, though it will still be read and assessed. If you write a lot more than you are asked for, you will be marked down for task achievement, as you essentially change the task.
Exchanging of drafts	To develop an awareness of the fact that a writer is producing something to be read by someone else; to improve their own drafts	2 min	S>S	Now please, exchange your works. Read them carefully. Observe whether the structure is preserved, the ideas are supported and paragraphs are well connected.
Returning of drafts	To make improvements based upon peer feedback	3 min	S	Have a look at your own essays and make improvements where needed.

Writing a final draft	To write a final product	3 min	S	You have some 5 more minutes to write your final essay. Mind please, that an answer that has some errors but achieves its communicative purpose will get a higher mark than an answer that is grammatically accurate but does not meet the task requirements.
Exchanging the works one more time and correcting mistakes	To be able to see mistakes made by others and to correct them.	7 min	S>S	Now exchange your works one more time and do not forget to correct mistakes.

Висновки. Існують суттєві відмінності між двома описаними підходами до навчання письма. Підхід із зосередженням на процесі написання характеризується тим, що текст сприймається як джерело для порівняння, ідеї виступають точкою відліку, існує більше ніж один варіант роботи, є глобальнішим, зосереджується на меті, темі, типу тексту, націлений на спільну роботу на занятті з наголосом на творчому процесі. Підхід із зосередженням на продукті вимагає наслідування текста-зразка, більшого значення надає упорядкуванню ідей аніж самим ідеям, передбачає один варіант роботи, визначає характерні елементи у тексті та тренування у їх вживанні контрольоване викладачем, націлений на індивідуальну роботу з наголосом на кінцевому продукті. Вибір того чи іншого підходу залежить від викладача, студентів та жанру текстів. У запропонованого фрагменті заняття поєднуються елементи обох підходів, що на нашу думку є доцільним та виправданим.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глушаниця Н. Навчання письма англійською мовою: практичне, академічне і креативне / Н. Глушаниця [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
http://www.rusnauka.com/SND/Pedagogica/2_glushanicja%20natalija.rtf.htm
2. Дичка Н.І. Навчання англійського професійно орієнтованого письма студентів немовних спеціальностей / Н.І. Дичка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kamts1.kpi.ua/node/1013>
3. Мазунова Л. К. Система овладения культурой иноязычного письма в языковом вузе: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.02 / Мазунова Лидия Константиновна. – Москва, 2005. – 319 с.
4. Steele V. Product and process writing: A comparison / V. Steele [online]. Available from: <http://www.teachingenglish.org.uk/article/product-process-writing-a-comparison>. Accessed 20 February 2015.

РЕЗЮМЕ

Е. П. Бевз. Формирование англоязычной компетентности студентов языковых факультетов в письме.

В статье рассматриваются два основных подхода к обучению студентов письму: подход, сосредотачивающийся на конечном продукте и подход, сосредотачивающийся на процессе написания; описываются характерные отличия между ними. Автор предлагает разработку фрагмента занятия из практики устной и письменной речи для студентов старшего этапа обучения языковых факультетов базируясь на объединении двух подходов.

Ключевые слова: обучение письму, иноязычная компетентность в письме, студенты языковых факультетов, подходы к обучению письма, фрагмент занятия.

SUMMARY

O. P. Bevz. Formation of the English language competence of students of language faculties in writing.

The article deals with two main approaches to writing: a product approach and a process approach; a summary of the differences between the two is made. A fragment of a lesson in English Practice based on combining them both, designed for senior students of the language departments is suggested in it.

Key words: teaching writing, the English language competence in writing, students of language faculties, approaches to teaching writing, fragment of the lesson.